

Euskarazko komunitatea eta ikusgarritasuna

Euskaldunon ikusgarritasunak itsutzen nau. Aspaldi hasi zen herri zahar hau zenbat gara? galdezka, hiru lau bost zazpi. Zazpi izan nahi, eta hamaika garela uste, bat-batean. Hizkuntza, herritarrak, poblazioa eta ehunekoak. Soziologia, soziolinguistika, soziometroak eta askotan neurtezinak diruditen kontuak. Errazagoa da entzun edo ikustea, ondorioak ateratzea zaila izan daitekeen arren. Gizarte zientziak ditugu horretarako. Euskal Herria neurtzeko apropos. Euskal Herri osoan egitea zaila den arren, ari dira batzuk eta interesgarriak diren datuak datoz bertatik. Hala ere, Euskal Herria barik, munduan —sarean— han-hemenka, bertan bezala bertan dabilzanak zenbatzea zailagoa egiten zaigu. Euskara munduko hizkuntza izanik, globala bilakatzen da Interneten ari garenean. New Yorketik ari zaitezke euskarazko edukiak sarean sortzen, edo Londrestik euskarazko wikipedia kontsultatzen. Atharratzen mezuak idazten ari, eta Muskizko ikastolatik Interneteko jarioari so. Hizkuntza globala izateko aukera eskaintzen dio sareak, orain arte beste ezerk ez bezala, gure hizkuntzari.

Hizkuntz komunitateak hitzunen arabera neurtzen ditugu bizitza errealean. Kaleko espazioan. Baina zelan neurtu, baloratu euskal komunitatea Interneten? Espazioa erreala da, baina ezin daiteke uki. Ikusi bai, jarraitu, irakurri, entzun, ohartu, ikasi... baina espazioa sarekoa da. Espazio 3 deitzen diote adituek. Webgune, hiztegi, komunikazio, berri iturri, blogosfera, sare sozial, entziklopedia, jolastoki, irc eta txat, bat-bateko mezularitza... sarea anitza, ezberdina, eta puntu ezberdinak lotzen dituen gune berezia da. Eta euskarak badu, gero eta gehiago, lekurik. Ari garelako.

Kontsultatu, irakurri, idatzi, sortu, ezagutarazi eta erakarzen ari garelako. Horraino ondo. Baina neur daiteke hori guztia?

Bada, neurtzeko ere, teknikoki tresnak garatzen ari diren arren, bilatzaileetan hitz kopurua, hizkuntz hautapena nabigatzaile, software eta bestelako tresnetan, eskakizunak, gune jakin batzuen bisita kopuruak... hori guztia zehaztea eta identifikatzen hastea falta zaigula uste dut. Zenbat gara galderra horri erantzuten hasi beharko genuke, edonon edonoiz eta mundu mailako estatistiketan, esaten hasten hasi beharko dugulako. Izango bagara.

Horrez gain, aritze horrek eskatzen du ere, ez soilik aritzea, baizik eta aditzea. Ezagutarazi, ikusi, elkartrukatu, baliatu, eragin. Euskaraz sortzen den horrek guztiak isla bat izan behar du gainontzekoetan ere. Auzoarenean bakarrik ez, gure ohiko mugetatik kanpo ere oihartzuna behar luke gure jardunak. Izan jakintzaren mailakoa, informazioaren ingurukoa, kultura bezala edo aisialdi huts-hutsean garatzen dena. Baina guk geuk ezagutu eta erabiltzetik landa, besteek ere gure berri izateko baliatu beharra dago. Horri deritzo ikusgarritasuna. Izan bagaren arren, gutaz ere jakin behar dute. Nabarmentzeko ez da aski ozen berba egitea, argi, eredugarri ere aritu beharra dago. Loturak egin, beste hizkuntzetan ere guk egiten duguna ezagutarazi, txukun jokatatu, espezializatu, erakutsi... ikusgarri bilakatu.

Euskarazko blogosferan gabilitzanok, ekin diogu eztabaida horri. Komunitate bat, artikulatu ezin daitekeen sare bat da berez; sareak baditu bere lotura txikiak, baina ez da lotutako kontu bat. Baina hizkuntzaren hautapena baino gehiago ere bada. Komunitate bat, munduari begiratzeko modua ere bada. Gurean euskaldun gisa, baina baita mundu euskaldunaren aurrean jokatzeko ere. Mundua geureganatu eta gure tresnak, gure ohitura berriak, gure kultura digitala garatzeko gailu ere bada sarea.

Hitz gutxitan asko esateko, ikusteko

Gurean bakarrik ez, munduan ere sare sozialak gero eta garrantzitsuagoak bilakatzen ari dira. Internetetik abiatuta, loturazko harreman txiki eta iraunkorrak garatzen dituzten gune eta programak ari dira etengabe sortzen. Arrakastatsuak dira, teknologia berrienak erabilia, oso gauza bitxi eta interesgarriak suertatzen ari dira. Orain arte, hipertestuaren logikan, linka, lotura izan da Interneten ibiltzeko, jarduteko logika. Klikak beste nonbaitera garamatza. Loturen garai berria bizi dugu orain, dinamikotasunak ematen dion indarra-rekin. Dena ari da mugitzen, dena ari da sortzen; baina, maiz, besteena urruti zaigu, ez dugu ezagutzeko aukerarik izaten. Orain, baina, pantaila bakar batean daukagu interesatzen zai-gun guztia. Baita lagunak edo harremanak ere. Egiten dutena, pentsatzen dutena, idazten dutena leiho bakarrean ikus-teko aukera dugu. Sarea gune bakarrera iritsiz. Dinamikota-suna, loturak, harremanak berri-ekin dira. Eta arrakasta-suen diren teknologiek (rssak, xhtml...) sarea ikusgarri-ago egitea dute xede. Gero eta gehiago garenez, gero eta erraza-go jarri behar da dena eskura izatea, eta horretan datza neu-re iritzian behintzat sarearen arrakasta. Bildu, batu eta modu errazenean ikusgarri jartzea guztia.

Eta horrela hitz gutxirekin asko esateko tresna eta gune berriak sortu dira, barra-barra zabaldu direnak. Ikusgarrie-nak twitter edo facebook dira, sare sozialak sortzen ari dire-nak, hemen eta han. Zertan ari zaren esateko, zer egiten du-zun adierazteko, azken berria eskaintzeko, jakintza sociali-zatzeko... edozertarako balia daitezke tresna berriok.

Twitter.com gunean dagoen aplikazioa, adibidez, oso-oso erabilia da egun mundu osoan. Euskal Herrian ere, Korrika hasi zen egunetan euskaldun batzuk sare txiki bat osatzen hasi ziren, Korrika bere etxe ondotik igarotzen zenean kon-tatzen hasteko; eta ordudanik, sarea hedatuz joan da, apli-kazio berriak sortu dira... eta *what are you doing?* galderari euskaraz ere erantzuten dio jendeak. Hori bai, 140 karakte-

reko mezu laburretan. Microblogging delakoa praktikatzen da horrela. Orain arteko blogetan luze eta zabalago egiten dena, mezu laburragoetan botata.

Gurean, aplikazio polita egin du *Berria* egunkariak. Bere edizio digitaleko —berria.info— azken berriak ere, 140 karaktereko baino mezu laburragoetan emanez. *Titularra + lotura*. Twitter bidez edo telefono mugikorrean jaso daitezke azken labor horiek. Abiapuntu bat da, baina mikroinformazioa edozein pantailatara heltzeko gaitasuna izango du fenomeno horrek. Euskaldunak, berak gustuko dituen albiste eta informazioak jasoko ditu nonahi, teknologia erabilerraz, interesgarri eta eskura dagoen horretatik. Inoiz baino esku-rago. Eskuaren tamainara egindako informazioa izango du gu aurrerantzean. Aspaldi *Being Digital* liburuan Nicholas Negropontek egindako iragarpenak gauzatu. Informazioa eskuan izango genuela zihoen orduan. Pantaila txikiek, mp3 entzungailuek, telefono mugikor berriek... damaigute hori guztia. Eskuaren neurriko informazioa daukagu. Hitz gutxitan, erraz ikusteko eta euskarri ezberdinetan, izan ikus-entzunezko, audio huts, testu edo dena delako.

Hitz gutxi batzuk aski dira dena adierazteko. Pixel gutxi batzuekin egindako irudiek, filmek erakusten dute gaurko mundua. Telefonoetatik ateratako bideoak ari dira egun egiak adierazten. Komunikazioaren transnasionalek jaurtitako egia ofizialaren aurrean, herritarrek eskainitako informazioa ari da gailentzen, apurka-apurka, eskura dauden tresna txikiok baliatuta. Hitz gutxi batzuk aski dira egia esateko. Erakusteko.

Eta informazioa bideratzeko modu berri horiek informazio gune berriak sortzen dituzte gero. Argentinan gutxi iraun dute isilik, eta dagoeneko sortu dute 20palabras.com gunea. 20 berbarekin informazio orokorra emateko albistegi elektronikoa. Kirolak, kultura, politika, teknologia berriak, edozein albiste emateko aski dira 20 berba. Aski izan dute teknologia berrienok erabiltzea, nork gura duena irakurri dezan gero. Gai batzuk, edo albistegi osoak. Non irakurri? Edo-

zein pantailatan, edozein euskarritan. Hori bai, labur, azkar eta arin.

Gurean ere, tresna berezi bat sortu da. Euskal Herrian twitter erabiltzen dutenak identifikatuz, sarea osatuz, Txioka.net sortu da. Euskal Herriko twitterzaleen sarea da. Bakoitzak idazten duena bilduz, gune bakar batean agertzen dira komunitate berriko partaide guztien mezuak. Komunitateak osatzeko bide berriak, 140 hizki erabilia egiten den esperimentu teknologikoa. Hizkuntza egoera berrietara egokituz doanaren seinale. Ikerketa, garapena, ilusioa, gaitasuna, irudimena, gogoia adierazten duen seinale. Aurrera doan herri batean bizitzetik, Euskal Herriak aurrera egin behar duela bizitzera. Teknologia berriak egunero egokituz, gurera, hizkuntzara, komunitatera, kulturara, ekonomiara.

Ez da aspaldi, udazken honetan bertan, gurean izan da Gallestik etorritako David Crystal soziolinguista ezaguna. Hizkuntzen iraultza liburua euskaratu berri dela-eta, munduan hizkuntzen gainean adituenetakoa den horrek, Internetek hizkuntzentzat —bereziki hizkuntza txikientzat— duen garrantzia azpimarratzen du behin eta berriz. Interneten bertan garatzen eta egokitzen diren hizkuntzen fenomenoak ere ezagutarazi dizkigu, baina bere Bilboko hitzaldian Interneten garrantzia azpimarratu gura izan zuen. Euskaltzaleok, euskaldunok horrelako gogoetak ondo hartu eta gureari ekin behar diogu. Sortu, erakutsi, erabili, ezagutarazi, zabaldu eta aurrera egin. Euskal Herria izango bagara, munduan. ¶